

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 394. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm21124/facsimile.pdf (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Veget, som ikke var Faa, Lov til i Følket at følge deres Vædens-Sikke*).

Mange af de Lærde har forkastet denne Beretning som en Fabel, fordi høvsten Diodor, Plutarch eller Urian meder Noget derom; men Man indseer let, der behøvede ikke at være anden Grund til Grækernes Taushed, end at Aldrigs findes dem for ubetydelig i en Alexanders Liv at lægge Mærke til, og naar Tiden ikke havde lært os at betragte Grækerne med andre Øine, vilde vi jo finde det Samme og gaae den taufe forbi, uagtet den faaer præniet for os. Nu derimod skrives vi ikke til at omtvile, hvad der er saa ganske i sin Orden og giver forsk Billedet af Alexander den Stores Aog sin fulde Runding.

Pausanias er den eneste Græker, som siger, at Aleksanders Lig skulde efter Bestemmelsen være begravet i Uge, hvor, efter Trogus, alle hans kongelige Forfædre laae, og da han er saa flodestet at lade det haave i Memphis, hvor vi veed det aldrig kom**, maae vi holde os til Diodor, som ubestemt beskriver den prægtige Guld-Vogn, hvorpaa Liget skulde være ført til Ammons-Tempel i Oken, men blev standset i Staden, han grundede paa Homers Ord, og som allerede glimrede i Egypten til hans Amindelse***). Her blev han da uophølgelig forgybet, som Aleksandriens Støes-Mand, indtil de Romerske Kræse kom og bygde Rebe i alle Templer ved Nilen; og hvor da Gylden-Skintet blev af, hvort hans Lemninger var giemt, ved Ingen, men i London (i det Britiske Museum) faaer en Egyptisk Marmorm-Kiste, som Man troer, det forðum husede i, uden at Man endnu veed, om Hieroglypherne derpaa vil skabfæste det.

*) Josephs. Histories XI. 8.

***) Pausanias I. 6.

***) Diodor XVIII. 628. 41-43.

De Hellenistiske Riger.

Da Man spurgte Alexander paa sin Dødsstøbe, hvornæ han vilde efterlade Riget, skal han have svareet „den Dødsstøbe sig selv.“ og Man siger, det var hans sidste Ord: en skønt sig. Begængelse med Kampes-Dødsstøbe vil mine Høvedinger give mig *), og taget sigt naturligvis endnu længe lettere ved sig sig: dogstær end forud, kunne det dog godt ligne ham, og give os i alle Fald den rette Sæns-Punkt for hans Høvedingers Bedrifter, der kun under Et, som en skønt sig. Begængelse, et Dødsstøbe kan fængsle vor Opmærksomhed.

Med sin Døds-Seng at vække Perdikla's sin Ring, som var Stor-Siglet, havde Alexander gjort ham til Rigs-Hersker, og hos denne Høveding, der blev saaret mellem de Tæmmerke for Tiden, og havde siden deelt Dødt og Godt med Sæns-Herren, kunde Man vel vente Værdighed for hans Minde; men dets efterlod Alexander ingen Kron-Prinds og deels kunde hans Rige sigsaalidt gaae i Av, som hans Skole; thi det var ikke som Konge i Makedonien han havde indtaget Asien, men som en Lykke-Ridder, der gif paa Vænter, med en Høved-Hals, der nu alt havde viist sig opstælsig med ham selv og lod sig da naturligvis ikke styre af hans Skæppe. Densden, saa naar Vinden gaar i med Solen, saar Man gjerne uretligt Vir, og Triumph-Toget fra Solens Nedgang med dens Dødsang viiste klart, at Væden var af Løve og det oprindelige Natur-Forhold, der ene kan love sig Værdighed, forstærket. Fra Asien havde Europa saaret sine Folk og sine Guder, og til Asien kunde Europa kun bringe enten sine Døds eller Dødt og Løfter, og det var Væden som nu vilde beherske Forældrene, hvorefter de umulig kunde enes, og det var Efter-Tiden, der vilde opbringe For-Tiden, hvad aldrig kan lykkes. Den afsluttede Dødsstøbe

*) Dødsstøbe XVII. 625.

Lænder med sine faste Grund-Sætninger og langsomme afmaatte Skridt, kan beherske Verden, fordi han paa en Maade kan beherske sig selv, men den stundløse Europæer, med sit umaadelige Hastværk, sine tusinde Indfald i een Time og ti Sind over een Dags-Tarvel, kan i det Høieste tyranisere Verden, hvortil der enten udfordres en i sin Tid mageløs Personlighed eller den dybeste Usmagt i Folke-Meelen. Selv Alexander selde ogsaa godt, at i Meelen af tapre, herkesige Makedoner og friskede Græker vilde hans sidste Seier være hans fuldkomne Nederlag, derfor var det hans Lyst saadelfem hans Lyst at forlange Krigen, og derfor sagde han, suede i Perser-Kongens Purpur, ved Hjælp af Ammon og Bacchos, at forvandle baade sig og sine Hovdinge til Mstrændere, men som en vægte Gude-Søn var det ham naturligt langt over Magten, det Høie blev et lideligt, latterligt, eftergloet Væsen, og Intet behøver vel klarere hans Kortvovelse, end den æventyrlige Plan, Man fandt imellem hans Papiere: at befolke hele Asien med Europæer og Europa med Asiatere*). Han havde imidlertid dog alt givet en Prøve, ved at anlagge en Koloni af Græker i Tusind-Tal i det indre Asien, og lade, Man sige 30000. Persiske Deenge lære Græsk, mens han gjorde Toget til Indien**), og hvorefter end kunde hjælpes til at grunde et Græsk-Makedonisk Verdens-Rige, minder det os dog levende om det Kæmpe-Skridt, der begynder med Herkes og fuldføres ved Alexander, til at sætte Perser og Græker, Asiatere og Europæer i en følgende Bøvel-Vedning, og forbedre Skikkelsen af de Hellenistiske Nigter i Syrien og Egypten ved Siden af det Græsk-Makedoniske. Det kan Intet af disse Nigter i Universals-Historien tiltrage sig vor særdeles Opmærksomhed, fordi Græker-Landen, der fulde bestaaet de ny Stater, var

*) Diaber XVIII. 629.

**) Diaber XVIII. 629-31. Plat. Her.

en Holste-Land, der ikke længer herskede hjemme og kunde det da aandenbar umækelig ude, ja, med hvis sel Natur det nepot freed at beherske Andet; men Sittelsen og Værdigheden af alle disse Riger under Tet, er dog en Stats-Begivenhed, vi ser Skolens Skæbne maaske sætte til, da det var i disse Hellenistiske Despotier den Græske Strids-Konst og Videnskabelighed saa at sige overlevede sig selv, til uformodentlig Gavn for Efters Verdenen.

Perdikkas, der kaldes vore Formyndere for Alexander's uledte Søn, og halvtotseende Hæls-Broder: Philip Aridaos, havde egentlig intet Røgs-Tog, uden Alexander's Sjæle og hans sølde Hænds-Skriver, Eumenes fra Kardia (i Romaniens), men kendt Alexander's, ligesaa lidt som Napoleons, Skrivere kunde være fremmede: for Sværd-Slag, var Eumenes dog mest øvet i at bruge Pennen, og brugte derfor Sværdet som en Pen, blot til at giere sin Mening tydelig, hvad vel kan være tilstrækkeligt i et enkelt Slag, men ikke i en stor Successions-Krig, hvor Sværdet alene skal fiske og dele. Begge Døds, der vilde kender de Levende og Stærke i den Døds og de Udvalgte's Navn, som da tilfældigt *) og der blev Ptolomæos, Seleukos, Eufimachos, Kasfanides og Antigonos, der delte Bytten.

Lagden Ptolomæos ansaa Man for en vægts Hæls-Broder til Alexander, og en kuel Broder var han, thi uden at tænke efter Meer end han kunde forme, stræbte han frem paa alle Maader at befæste sig i det Ægyptiske Stattholder-Skab, holdt gode Miner med Alle, gik Alexander's Lig-Wogn i Møde med en Krigs-Hær, lige til Evren, overtalte Ledsagerne til at afrydde Toget til Ammons-Tempel og forlade Heltens Levninger i Alexandria, og eriste ham der frem et Alter, hvortil han kunde sætte Kronen, han havde i Arbejde. Perdikkas mærkede vel Uraad og rykkede ind

*) Diodor XVIII.

i Egypten, men blev der myrdet af sine egne Hætere, og fiende Ptolemæos siden enstund havde andet nok ved at forsvare sig mod Antigonos, vandt han dog Erier, paa-fatte sig Kronen, da en Anden havde givet Exemplet, og blev Stam-Fader til en Række af Ptolemæer, som herved tre hundrede Aar beherskede Egypten, og viste næsten alle en særdeles Agtelse for lærde Mænd og Omhu for den bedste Bog-Samling, der var Theonens Jævn-Mdrende.

Selucos blev stærk efter Alexanders Død Hørding for Hest-Gaarden, hvori han havde tjent og udmærket sig paa det Indiske Tog, men kort efter blev han Stat-Holder i Babylon, og, fiende han engang over Hals og Hoved maatte flygte fra Antigonos til Egypten, saa overlevede han dog ikke blot denne sin færlige Med-Deiler, men kom til at herske fra Indus til Middelhavet. Han var, ligesom Ptolemæos, en danner Mand, med Agtelse for boglig Kunst, og en stor Ven af at anlægge Stæder med Graft-Befolkning, blandt hvilke især Hoved-Staden Antiochia ved Drentes og Handels-Staden Seleucia ved Tigris er blevet meget berømte. Riget, han stiftede, bestod under Navn af det Syriske, vedblev vel ikke længe at være saa stort; men Landet mellem Tigris og Middelhavet beholdt dog Seleukiderne over to Aarhundreder.

Pythiachos fra Pelia havde tilligemed Ptolemæos været En af Alexanders søv Kammer-Herrer^{*)}, og blev efter hans Død Stat-Holder i Lycaon, hvormed han forbandt en Del af Lille-Asien, men blev dog ikke Stifter af noget varigt Rige. Kassander kom først til Alexander i Babylon, for at forsvare sin Fader Antipater med de mange Klager over ham, fra Makedonien og Grækenland, hvor han under hele Tøget var Stattholder, og Mængde stødte ham og hans Broder for at have sørgivet Helten. Røgget om denne

^{*)} Arrian VI. 28.

Førgjætte sønes imidlertid kun at have havt sin Grund i Følelsen af det Unaturlige, der altid ligger i at flere Mænd bortvælte pludselig i deres bedste Alder*), og for et saadant Røgte, hvis Sandhed han ingenlunde var, der *Konstantin* da ikke høre til; men for Kristen lignede det ham rigtig nok at giere hvad det skulde være, naar han kunde vente at vinde derved. Uagtet nemlig *Antiochæer*, efter *Perdiklas*, Konge:Stoggetnes Formynder, selv, at hverken et saadant Værgemaal eller Statholderstaber kan gaas i Arv, og ubnavnede beskaarsag før sin Død en Anden af *Alexanders* gamle Venner (*Polysperchon*) til sin Efter-Mand, saa fandt *Kassander* det dog meget urimeligt, gjorde *Epikour*, indtog *Makedonien* og lod med letdt Blod, baade *Alexanders* gamle Moder *Dionysias* og hans unge Søn myrde**). For den Pirts fik han virkelig Riget, hvor han ogsaa byggede endel nye Stæder, og deriblandt *Thessalonik* (*Salonik*), men han skal dog trovandselig have flammert sig lidt ved at hedde Konge og gik ved at see paa *Alexanders* Billed-Stotte i *Delphi*, og hans Sønnen, hvorefter den Gætt myrdede sin egen Moder, mistede Riget, som de sloges om, saa der blev ingen Konge:Slægt af dem***).

Efter mange Omkæmpelser kom *Antigoniden* til omtrent et Hundrede at bestynde den *Makedoniske* Trone, og deres Stam-Fader *Antigonos*, der regnede sig til den gamle Konge:Slægt, lignede den ogsaa virkelig meer end Nogen af de Andre, der vilde arve *Alexander*. *Antigonos* maa have svunget sig op i den gamle *Phillips* Tid, da vi Intet høre om hans Bedrifter paa Toget, thi at han var berømt, see Man deraf at han fik sig *Pythien*, *Ephien* og *Damphlien* til Stat:holderstaber, og han fandt sig ventelig baade for gammel til at give Tid, og for

*) Diodor XVII. 625. Plat. Alc. Critian VII. 27.

***) Diodor XVIII. 643, 663, 656. XIX. 690—91, 697—99, 728.

****) Diodor XVIII. 628. Plutarchs *Demetrios*.

sig til at krumme sin Ryg for en Skjæge; thi han traad
 Sværdet paa Timen, for, om mueligt, at gjøre alle de Asia-
 tiske Stattholderstater til et samlet Rige, for sig og sin haab-
 fulde Søn: *Demetrios Muskratke* (*Poliorbetes*). Sela
 var ogsaa *Antigonos* en kongelig her og smuk Mand, ligesaa
 snild som han var kiæl, en kærlig Hunds-Hader og kun ihand-
 til at handle stot i hvad *Euripides*, som han kiendte godt,
 kaldte yderste Nødsfald, det vil sige „for en *Arone*.“ Sin
 gamle Ven *Cumenes*, som han sørgjæves stræbte at om-
 vende til den Tros, at han, „som den Dygtigste“ var *Alex-
 anders* retmæssige Eftermand, havde *Antigonos* været ved til-
 gavn at overvinde; thi han var ogsaa baade snild og sei, men
 omfærd, da han i *Persien* havde bemagtiget sig de gamle
Soldateres Mammø, som var deres Gud, kiøbte han for
 den *Cumenes* af dem, og lod ham, da han endnu var
 ubereid, kiende meget nødig, benytte *). Nu, ved den 116de
Olympiades Begyndelse, var *Antigonos* paa sit Høieste, thi
 da *Seleukos*, der havde hjulpet ham mod *Cumenes*, til
 sin store Forundring, saar sig krævet til Regnskab af ham,
 som en Stattholder, Man maatte se paa Tingene, fandt han
 det raabeligt at flygte og overlod dermed indtil videre *Anti-
 gonos* hele *Kyri* Verdens-Rige, og det er mærkeligt, at
 denne Tids berømteste Historie-Skriver, *Heronymus* fra
Kardia, som havde fulgt *Cumenes*, traabte nu i Hje-
 neste hos *Antigonos*, som den, Historien maatte holde sig
 til **). Netop nu begyndte ogsaa *Demetrios* sin keiserlige
 Løbs-Bane, hvorpaa Kronen sendes vis, da han snart blev
 berømt for at kunne indtage alle Tølf med sin Person og alle
 Stæder med sit Skjæds, som han steds vidste at give en ny
 og fordelelig Skikkelse, og kiendte han tabte det første Slag,

*) *Diodor XVIII. 636. XIX. 633—94. Plutarchs Cumenes og De-
metrios.*

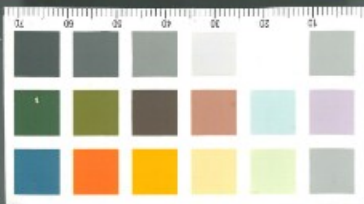
***) *Diodor XVIII. 630. 654. XIX. 695. 704.*

han (ved Gaza) boede mod den erfarne Ptolomæos, der antog sig den forderne Seleukos, vandt han derimod med sin upfalte Flaade en selvstændig Seire over Egypteren til Sæd under Kypren. Milsiren Kristobem, En af de fineste Hofmænd i sin Tid, var Doerbringeren af denne glædelige Nyhed til Antigonos i Kelæne, og for ret at spænde Nygierigheden, svarede han ikke paa noget Spørgsmaal om Slaget's Udfald, før den Gamle selv utaalmodig kom ham i Møde, men da raabte han høitdølly: Hvil dig Kong Antigenes! Ptolomæos flager, Kypren taget, seksten tusind og ottrundredes Fanget! Hvil dig igien! svarede Antigonos, men har vi maattet vente paa Tiden, saa vint nu ogsaa du paa Beskningen! Ved denne Leilighed udraabte imidlertid den forsamlede Mængde Antigonos og Demetrios til Konger, som de gjerne hørte, og da de havde gjort Begyndelsen med at krone sig selv, fulgte de Andre Exemplet, men dog var det beskedig Verb-Stil i Kelæne, naar der blev drukket Skaal, kun at kalde Seleukos Diersten for Elephanterne, Ptolomæos Admiralen og Lysimachos Sla:Vestren, hvori disse Herret naturligvis saae et nyt Beviis paa, at Demetrios og hans Fader betragtede dem som deres Undermænd^{*)}. Uagtet de derfor si kunde fertiges indbyrdes, stuerde de dog samtlig Forbund med Kassander med Kongerne i Kelæne, og loverde dem et Hoved-Slag i Nærheden af Ephesos, som i Deltiden var meget betamte under Navn af Slaget ved Ipsos. Her medte Delingen, alt over de Hirsindstøve, sine Webbeilere, fik som alle Dage, men første Gang, siger Man, i ondt Lume; thi han var ellers adbrig muntere og vittigere end nestoy paa Val-Pladsen. Han havde en Hær paa 70000 Fod-Holk og 10000 Ryttere, med omtrent det samme

*) Diodor XIX. 686, 715—17. XX. 757—61 Plutarchs Demetrios.

Antal Hænder, men han havde kun halvfjerdsindstyve Elephanter med Firs hundrede, saa her viste det sig, at Seleukos var Dersk for dem, og da Demetrios med Ptolemaios havde bovet sig for yderlig, affaar disse Indvise Kæmpere ham fra Fod-Folket, hvoraf tilfældig, efter nu brugelig Sæt, Endest gik over til Hænder. Antigonos faldt med Væben over hans Hoved, og Demetrios reddede Livet, men det var ogsaa alle hvad deres Venner kunde troste sig med; thi Grekerne deelte sig imellem sig, og stode Seleukos kort efter, ved at veile til den dristige Strætoen, til Demetrios til Sviger-Fader, undte han ham dog ikke Tyrus og Sidon, som var hans fædres Besiddelse i Asien. Efter mange søre Vænter, og spv Kærs Begiering i Makedonien, kom Demetrios vel endnu engang med en Hær til Asien, men kun for at falde i sin optræde Sviger-Søns Hænder, som holdt ham i et mildt men bestændigt Fængsel til hans Død*). Hans Søn Antigon den Unger, med Tilnavn Gonatas, maatte vel ogsaa, som Konge i Makedonien, prøve Lykens Ustakthed, men blev dog paa Thronen og besættede den, ved sine Underkænters Hengivenhed, for et Aarhundrede.

Efter Diodors Regning stod Slaget ved Ipsos midt i den 119de Olympiade (omtrent 300 Aar f. Kr.), og med Forberedelserne til det statter sig sammenhængende vi har tilbage af hans Verdens-Historie, hvorved vi forestig mindes om at tage Afsead med Grækerne, og med Pyrrhos forsøge vor Lykke med Romerne; men for at vi ret klart kan se, hvorledes Grækerne truede af fra den store Skus-Plads, maade vi endnu kaste et Blik paa Grækenland under Alexander og hans Hevdinge.

Paa Billedet, Alexander vandt ved Graniko, siger Plutark, han lod sætte den Indskrift: Dette tog Alexander
*) Antioch Demetrios.

der, Phillips Søen, og alle Græker kun ingen Sparta-
taner, fra de Asiatiske Barbarer, og dermed vilde han
aaubenbar gjøre Spartaneers Stam, fordi de ikke vilde
have ham til Feldt-Herre, men selv ansaae de det naturligt
for en Krig, og skrøbde at benytte hans Sværelse til hvad
Man kaldte at sætte Grækenland i Frihed, medens det imidlertid
var Meningen at træffe Herredømmet til sig. Efter Slaget
ved Arbela sendes dem, det var den høie Tid, og de greb
Leiligheden, da Antipater var besjæftiget med at dæmpe et
Opstod i Thrakien, til at samle hele Grækenlands Sæter, saa
nær som Athenens, der, immer smigret af Alexanders
sag stille; men Antipater var snart ved Haanden, med en
overlegen Hær og vandt en blodig Seier, uden dog at gøre
noget Angreb paa Helte-Væsen, der i Heraklides
s Tid aldrig var indtaget. Kong Agis, stærkt faaret i
Bringen, viste ogsaa, der var endnu Mod og Mandshjerte,
thi da Mødet af hans Folk bar ham hjem og Fienden fulgte
efter, befalede han sine Spartaner at redde Livet til bedre Ti-
der, tog, holdende paa det ene Kæmpe, selv imod Fienden og ned-
lagde endnu Mødet af dem, før han faldt*). Som en saa-
dan Knæfald men dog i saldet Kamp vægebe Sparta
sig ogsaa endnu senere med Demetrius Mut-Bræker, og,
som vi skal høre, med Pyrrhos, men hvem der skal gjøre
Opstod paa den store Stue-Plads maa ikke blot staae godt,
men tillige staae om noget Seer, og det var den Græske
Frihed ikke længer, som vi nærlig ses i dens Hoved-Stad
Athenen.

Det er paa sit Sted anmærket, at Demetrius
havde sin Deel i den Opstand med Alexander, det gamle The-
ben ene maatte bøde for, og stændt Demetrius overtal-
de Seer-Herren til at straffe det, havde han dog først
*) Diodor XVI. 595. Plutarchs Alexander.

forlangt Demosthenes selv at vende Folke-Taler udleveret, i hvilken Anledning han, hvis Hoved stod nærmest paa Epil, sagde den Bittighed, at udleverde Athenienserne dem, da var det som naar en Korn-Handler sender Kjøberne en Prøve og sælger dermed hele Matten. Det var heller ikke hans Syft, at Athenienserne ikke underkastede sig mod Antipater, men da Harpales, der havde været Statthalder i Babylon, mens Alexander var i Indien, hvorfra kunde gjøre Rejskøb eller turde oppebie Følgerne, og flygtede derfor til Athen, fandt Demosthenes det dog ikke raadeligt at huse og huse ham ferend Harpales fandt ham et Guld-Waager, der havde stukket ham i Dimens og gjorte ham nu paa en Gang saa haas, at han forstummede. Harpales blev desuagtet jaget bort, og Demosthenes, som En af de bestukne Talere, dømt i svære Døder og kastet i Kongst, hvorefter fra han undoreg og Pal, ved Udgangen af Byen, have set op til Parthenon og sagt: Athene! hvor kan du dog finde Formøstelse i tre saa fete, ukænbige Dyr, som Uglen, Dragen og dette Koll! Saasnaart Man desimod hørde at Alexander var død, fik Athenienserne Med paa at sætte Grækenland i Frie, og tilbagekaldte Demosthenes med stor Hæder-Bevilling, og Alt egnede særdeles godt; thi det satte des Spartanserne, men dog blev Antipater slaet og maatte indslutte sig i Jertun (Lamia), hvor han nedtes til at bede om Fred. Da Athenienserne imidlertid ei vilde høre om Andet end Overgivelse paa Vaade og Unaade, trak Antipater Hiden ud, til de Forbundnes tappes Ansøer, Athenienseren Leosthenes, ved et Lykke-Trøf falde, Grækerne blev frie af det lange Feldt-Tog, og han selv fik Undsætning fra Athen, og leverede derpaa et Slag, hvorefter de vel ikke tabte stort Andet end Medet, men det var ogsaa Nødt; thi enhver af Forbundets Lemmer maatte nu slutte særskilt Fred, og Athenienserne fik da ikke bedre Kiab end at overgive sig paa

Maade og Unaade. Nærmest gik det nu ud over Selke-
Lalens, blandt hvilke *Hyperides*, som havde holdt Lig-Talen
over *Perikles*, ei engang skal have faaet Lov til at
døe, for *Lungen* var revet ham ud af Halsen, og *Meste-
ren* for dem alle, *Demosthenes*, som var flygtet til den
lille *De Styrria* (*Kalauktia*) i *Angia-Bugten*, blev ogsaa
der hjemført af *Thrakiske* Soldater, fandt det raadeligt
selv ved *Gist* at ende sine Dage, og nedlaan død ved *Aleret*
i et *Poseidons-Tempel*, hvor der for de Levende ei
meer var noget *Kristeb.* *Athenen* maatte imidlertid ogsaa
modtage *Makedonisk* Besætning, mange Tusinde af dens
fattige Borgere forplantedes til *Thrakien*, i deres egne
Dine som *Slave-Kolonier*, og da *Athenensene* siden sendte
Demades, der plejede godt at kunne snakke sig tilrette med
Makedonenen, til *Antipater* paa hans Døds-Seng,
for at blive Besætningen lovt, var hans Svær kun en Besæt-
ning til *Waddelen* at henrette *Demades*, som en tvøttinget
Terraeder *).

Spørgsigt nu virkelig denne aandsfulde Taler var tvøt-
get, og hvorvidt *Demosthenes*, som var det ikke, lod sig
betale af *Perseerne* for, hvad han gjorde med *Ternisels*:
at ærgre *Makedonenen*, og om han virkelig lod sig be-
stille af *Harpalos* til at tie med ham, det kan være et
Spørgsmaal; thi *Widnesbydene* er langt fra at være unis-
tertelige; men naar selv *Freihedens* ypperste Tals-
mænd skaae som tvøttdige Personer, og dens bedste *Wen-
ner* Sattet vil opoffre for den, uden *Andres* *Wre*, *Liv* og
Geds, da er aabenbar en klog *Pyran* det Bedste, Man kan
taale!

Dog, det synes som *Skæbnen* høitidelig vilde retfærdig
gjøre sin strænge Dom over *Athenes* mageløse *Yadlinges*.

*) Diobter XVII. 619—21. XVIII. 632—37. 633. *Plutark* *De-
mosthenes* og *Phelion*.

Stad; thi der var en Mand, sebt samme Kar som Sokrates tomde Gift-Bægeret, en Distinet af Plato, saa usikkert, at Alexander den Store end ikke med sin Vrede kunde reue ham til at modtage en Verne-Gave, dybsindig, stærk, hærfærdig, billig og forsensig, fort. sagte: et Mønster paa en dybt og dygtig Stands-Mand, og denne selbne Hedning, Phokion, blev dog, saa at sige, daglig drillet og sværet af Demosthenes, Hypereides og alle Folke-Talere, og først paaflønnen, efter i sit 82de Aar at have tomt Gift-Bægeret med Sokratiske Nødhed. Skoend en uforfægt Krigsmand, raadte han dog immer til at helde Fred med Philip og Alexander, det længste muligt, fordi han kendte deres Magt og Athenens Svaghet, og Umueligheden af at føre lykkelige Krige, hvor Alts vil mestre og Ingen lykke Udsøerne, og da En af Folke-Rederne forend Slaget ved Chæronea spurgde: hvor han kunde understaa sig at raade til Fred, da Svaret allerede var draget, svarede han: jo, det tør jeg nok, uagtet det maa være i Kreds-Tid du bliver min Døds-Mand. Den Hjelp i Nøds-Fald, Man saa tit trænge til og altid fandt hos Phokion, reddede ham imidlertid fra at opoffres til Verdens Afguder, indtil Polyperchon, for at eppele Kassander, smigrede for Pøbelen i alle de Græske Stæder; men paa hans Udsæling blev Dingen domt som en Lands-Forsæder, fordi han, da Athenenserne ei kunde holde Stand mod Antipater, havde sluttet Freden paa de taaleligste Villkaar, der var tilfaldt*).

Ja, som om dette endnu ikke var Nok til at blotte Athenens Fortsætelse, maatte der opføres et Skuespil inden Muren, der i Slamsøhed overgik Alt hvad Man kunde formode. Helten i Stykket var Demetrius Mure-Bruker, den største Skuespiller i Helte-Roller, M. Liben kendte, og Mage til Dædri havde Man aldrig set

*) Diobor XVII. 570. XVIII. 662—63. Plutarchs Phokion.

i Pireos, som da han kom seilende under salt Egyptisk Flag, og lod ind i Havnen med hele sin Flaade, just som Man opdagede Visten, hvorpaa man hørde hans Herold udraabe, at han kom blot for at udbringe den Makedoniske Besætning af Fæstningen og sætte de berømte Atheniense i fuldkommen Frihed. Det havde Man veist Demetrios Phaleræos, der, som Kassanders Ven, havde staaet for Styret, ligesaa mange Tre-Statter, som der var Dage i et Aar, og Een i det Mindste kunde hans vidensabelige Brug af Tiden og milde Brug af Magten godt fortjint, men saa ugenyttige var Athenienserne nu blevet, at de eneste Friheden ikke for Gavnets men for Navnets Skyld, og der er ingen Tvivl om, at Philopon hen jo var gaaet samme Vej, som hans eneste Tre-Statter, hvis ikke hans Navn er: Demetrios med Duet-Magten, havde hjulpet ham affred til Egypten, hvor han, hos Ptolemæos, lagde Grunden til det Aleksandriniske Bibliotek og lærde Væsen. Efterat nu ogsaa Fæstningen var taget og halset, udraabte Folket ei blot Antigonos og Demetrios til Kongelige Majestæter, som de endnu aldrig havde kaldt dem selv, men til Byens Skyts-Guder, efter hvis Præster Kærene krolter Stubs opløstes, ja, Folke-Lebrere læggedes om at overhøde hinanden med Foeslag til ligesaa latterlige som bespottelige Vers-Bylde-ninger, saa der endog saa tiisidst udsædtes en Forordning om at raadspørge det Demetriske Orakel isædenfor det Delphiske, og da Demetrios vilde indvies i de Eleusinske Mysterier, uden at oppbie Tiden eller gienomgaae Stadernes, befalede Man at anse den indeværende Maaned i Dag for den Een og i Morgen for den Anten af de forskjellige Aider, Lovene bestemde. Desuagtet, saa da Demetrios, efter Slaget ved Ipsos, haabede i Athenen at finde et sikkert Tilflugts-Sted, møbte Man ham alle paa Havet med den Befæed, at han albrig maatte tænke paa Sligt, da der var

udlemmet en Forordning, at intet Kronet Hoved maatte taales i Byen *).

Hvordan Kifrenienserne siden, da Demetrios igien kom til Krøfter og blev Konge i Makedonien, paa Ny forgubede ham, og hvor tit hver Græker-By i den forvirrede Tid stiftede Herrer, kan være es ligegyldigt; men Falles-Kampen paa Liv og Død med de Galliske Barbarer, hvor indskrænket og mat den end var, maae vi dog nødvendig, haade for dens egen Eljsh og for hvad den minder om, et Dødsstykke boate ved.

Gallerne var en Sværm af raace Barbarer, om hvis Hjem-Staun og Uboeandng vi i Døvtge Intet vied, og havde, Man siger fort efter den Peloponnesiske Krig hærget Italiaen, men gjerde dog først, fra Thrakien af, Indfald i Makedonien, da dette Land, efter mange Dødsstikelser, var faldet i en Fjendens Haand, som myedebe sin Velgjeter: den Sprifke Seleukos. Denne Nibing, Ptolomæos Kerraunos, faldt i et Slag med Barbarerne, Pyrrhos var i Italien, og Wien til Grækenland syntes da at staae Gallerne gaben. Dog, Kiondt Grækerne, søttede, modfaldne og Stadesfroe ved Makedoniens Ulykke, kom sent paa Venene, kunde dog seimfor Alt Athenienserne ikke seve roelig, da Barbarerne oienfynlig truede Hellas, men stillede sig ved Thermyssa, under Kallips Anferjel, med femhundrede Ryttere og tusinde Fodfolk, i Spidsen for en Vorges-Hær paa omtrent 20000 Mand, mod 200000 Mardatte. Det paaafsigende Slag har Grækerne naturligvis stræbt at fildre saa glimrende som muligt, men faldt der kun Pyrrhos paa beers Side, kan der dog ei have været meget haardnakket, og da Gallerne siden gif over Dia, for at falde Grækerne i Nøggen, vedde disse sig ombord paa de Atheniensiske

*) Diodor XX. 756—57. Plutark Demetrios, Døgt. Part. V. 5.

Gallier og overlede det mest til Væstere, Phoeniser og den Dælyfiske Apol selv at søge sig med Brennus og hans vilde Skarer, der før sigde efter det berømte Tempels Skatte. Overlede det nu egentlig gik til med Gallernes Nederlag i Vohli's, deels, som Man siger, ved Jord-Staals og Uoric, deels ved gamle Heltes Skygger, fra Grækenland og Norden (Hyperboreer), og endelig i Kæseri for hinandens Haand, det lader sig nu saameget mindre sige, som vore ældste Efterretninger er to hundrede Aar yngre end Begivenheden; men da Man fortæller os at Brennus drak sig i hjel i Binn, siler Man dog neppe i den Formodning, at Barbarerne for en stor Deel har erlagt dem selv ved Drukkenhed og deraf flydende-Slags-Maal om Vættet. Da Kæseren under Kihor eller Kihor trak sig tilbage, fulgte Athenianer og Røder dem i Hælene og dog Mangfoldige, som kun en ringe Væning reddede sig til Kisten, hvor de nedfalte sig og gav deres ny Bopæl Navnet Galatien*).

Dette Galliske Indbrud i Grækenland, sees sikkert Pausanias, stode netop i det andet Aar af den hundrede og fem og tyvende Olympiade**), og uden deraf at ville gjøre et ligesaa bestemt Aars-Tal i vor Tids-Regning, maae vi dog lægge vel Mærke dertil, som den faste Punkt, vi, ved Dyrre-Chargen fra Grækenlands til Rom's Historie høit kan behøve, og nemt er det at huske, at der netop forløb halvdrot i indstyre Olympiader (to Aarhundreder) fra Kseres til Brennus' fald ved Thermopylae. I Virigt sees Man let, at det sidste Slag ved Thermopylae ingen Sammen-Vigning taaler med det første, men hvad der i vore Dage sædvanlig oversees, er den blinde

*) Diader (Gællensiske) XXII. 16. Justin XIV. 5—8. Pausanias I. 3—4. X. 19—23.

***) Pausanias X. 23.

miskede Hovsæt, der vilde være paa deres historiske Vigtighed, om de end havde været lige glimrende, fordi det Ene ligner Morgen-Røden til en drøig Dag, som Fuglene hilse med Sang og hvis Tænder betegnes med Stor-Værk, mens det Andet, naar det var koldt, dog kun lignede en bleg Aften-Rødme, hvorved Fuglene kun kvæddre og hvortpaa Mærket følger, mest med Søvn og Diktesløshed eller med Gierninger, som et taale Lyset. Derfor kan hundrede Højs-Tærd kæmpe for deres Høde-Land, og hvad de kalde deres Fæstet, med samme Mod og Lykke som de gamle Græker, uden at Menesle-Kanden, hvem deres Liv og Døds er fremmed, tager Del deraf, og kan forbi Efters-Liden viiste, at der endnu i Grækenland var Bevninger af de hollere Kræfter og den ædle Drift, der fordam gjorde det magtfuldt, kun derfor glæde Kanden sig ved at see Gallien's røde ved Thermopylae og stygte ved Delphi. Nu bestemod lytte vi gjerne til Verset, Atheniensere satte paa deres unge Lands-Mands Skjold, der satte som et Ikonias-Barn i „Nades-Porten.“

Skjoldet, som Unglingen ærekar
 Højsk Gang løstod i Herrer-Tærd,
 Du fæde, flyd i æt ved din Barm
 Gudnu at dætte din venstre Arm;
 Men da kun lever dit Hells-Ky,
 Helliget være det Hens i Sky!

Sylla, den Romerske Tyræn, skændte vel ligesaa lidt denne lille Helligdem, som nogen Kuben, da han forflyttede Athenen^{*)}, og Skjoldet er for længe siden hensmaltret med saamange Græske Vers-Legn, men at vi ved, hvad der stod paa, og har i det Helt en saadan Græsk Beskrivelse af Grækenland, som Pausanias gav i den Romerske Krieger-Lib, det beviser allerede, at Grækenland, skøndt sunket, var dog ingenlunde forgaaret, og hvorfor skulde vi ikke betragte N v-
 *) Pausanias X. 21.

Grækeren som en Kybians, der, ubetimelig hentret i sin første Daad, lever op igjen til at slaa Gallerne af Marsken og oplive Mindet om den Græske Friheds guldne Alder!

Pyrrus.

Fra Epidamnus (Dhrazzo) til Brundisium eller Ventiſe (Vindiff) var det gamle Hærg-Løb mellem Grækenland og Italien, og det kan Pyrrus talke for, at han er blevet en vigtig Person i Universal-Historien, der ellers ikke ſænderly andſer ſige Lykts-Juſtere, ſom ſtaa i den Indbildning, at ſerbi der altid vil Lutte til Scoc-Værk, Man ogſaa kan flumpe til at blive en ſec Mand. Pyrrus er nemlig blevet den Hiſtoriſke Charon, der ſætter os over fra den ſore Vat-Plads til de Dødes Nige, eller med andre Ord: hans Italienske Tog er Ledder ſom ſerbinder de Græske og Romerſke Bedrifter, ſaa Man ſkellig ſer, de udgjøre en ſammenhængende Kæde i Menneſke-Staærens Forner-Løb. Hvad alſaa Perſer-Holket er mellem Græker og Græker, det er Pyrrus aabenbar mellem Græker og Romere: den Perſonlighed, der nobde dem til at andſe hinanden, og hvem deres Hiſtorie-Striber derfor, ſaa at ſige, er haide med hinanden om. Viſt nok taber Pyrrus ſigſaameget i Anfælle, ſom han vinder i Vigtighed, ved denne Sammen-Ligning, thi ſigſaa ſmaa ſom hans Bedrifter blive, ved at ſammenlygtes med et heelt Holke-Løb, ſigſaa hiſtorisk tilleditte bliver ſelvgelt han ſelv, men da det er for ſin egen, ikke for hans Stæts, Saga lægger Mærke til ham, ſaa ſas der det heller ſit ikke.

Pyrrus var for Neſten lidet i Slægt med Alexander den Scoc, ſom det ſynes, hans Naſt-Sværdſkæden, og vore ſig af at nedſtamme i lige Linie fra den fedrappe og næſten ſubſci Achil, med hvem han ogſaa viktelig har haet

